

Vreugde in Gods Aanwezigheid

Psalm 16

Rev Dr Jos M. Strengholt

Heliopolis 2011, Arnhem-Nijmegen 2021

Vandaag herdenken veel kerken wereldwijd de jongens en mannen, de meisjes en vrouwen die zijn gestorven in de grote wereldoorlogen van de vorige eeuw. En we denken ook aan alle mensen die lijden en sterven in oorlogen, zelfs in onze tijd. Dat alles kan ons nogal somber maken.

Over twee weken begint de maand Advent – dat is de periode waarin we uitzien naar het feest van Kerstmis en ook naar de wederkomst van Christus, onze Heer.

Wij verlangen ernaar dat onze Heer God opnieuw komt om de wereld te verlossen van kwaad, zonde, duisternis en bloedvergieten.

Vooraf voor mensen die oorlog meemaken, die met angst leven, die slachtoffer zijn van verschrikkelijke gebeurtenissen en die de beker van verdriet moeten drinken, is Advent een tegengif tegen pessimisme. Het richt de aandacht op de hoop die wij hebben als kinderen van God en als volgelingen van Jezus Christus.

Vandaag kijken we naar Psalm 16 en naar hoe koning David wachtte op de komst van God om hem te redden van zijn vijanden.

David werd vaak omringd door problemen en vijanden; hoe kon hij in zulke omstandigheden volhouden? Hoe kunnen wij volhouden in onze moeilijkheden?

David zong:

“U maakt mij het pad ten leven bekend;
overvloed van blijdschap is bij Uw aangezicht,
lieflijkheden [of, 'vreugden'] zijn in Uw rechterhand, voor altijd.”
(Psalm 16:11)

Dit vers zal vandaag onze leidraad zijn. Te midden van de dagelijkse stress kunnen wij ervaren:

1. De lieflijkheden, de vreugden uit Gods rechterhand,
2. de ontmoeting met God, met zijn aangezicht, als we lopen op het
3. pad ten ten leven leven.

1. Eeuwige vreugden

Ons leven kan vandaag gekenmerkt worden door vreugde en blijdschap. Dat David daarover sprak was opmerkelijk, want zijn omstandigheden waren niet gemakkelijk. In de tijd dat hij dit lied schreef, moest David bidden voor zijn veiligheid.

In zijn gebed spreekt hij over mensen die andere goden volgen in zijn land – en hij is vastbesloten om die goden niet te aanbidden. Dat suggereert dat dit een groot probleem was. Het heidendom was overal aanwezig.

David werd ook met de dood geconfronteerd. Daarom bad hij:

“Ook zal mijn lichaam veilig wonen.
Want U zult mijn ziel aan het graf niet verlaten,
U laat niet toe dat Uw heilige ontbinding ziet.”
(Psalm 16:9–10)

David moest ernstige vijanden onder ogen zien; hij was verwickeld in een burgeroorlog. De mogelijkheid van de dood was heel reëel, maar toch was zijn hart vol vreugde.

Heidendom om ons heen, problemen waarmee we worden geconfronteerd, gezondheidsproblemen – ze hoeven ons niet permanent negatief en somber te maken.

Wat is het geheim van deze vreugden waar David over spreekt?

Het centrale antwoord is dat David spreekt over **de lieflijkheden**, **de vreugden** in Gods rechterhand, die voor altijd duren. Voor ons dus.

Het vertrouwen en de vreugde van koning David waren niet natuurlijk; ze waren bovennatuurlijk. Ze hadden te maken met de eeuwigheid en met God. Hij keek verder dan dit leven voor zijn vertrouwen, zekerheid en vreugde.

Dit is geen goedkope troost, maar een realiteit die juist heel troostrijk is wanneer het lijkt alsof het leven alleen maar slechte dingen in petto heeft. David vond zijn vreugde in God.

De manier waarop David dit vertrouwen in God beschrijft was zo bijzonder, dat zowel de apostel Petrus als de apostel Paulus in deze woorden een verwijzing zagen naar de opstanding van Jezus Christus.

Petrus predikte op de dag van Pinksteren, slechts enkele weken nadat Jezus uit de dood was opgestaan:

“God heeft Hem doe opstaan door de weeën van de dood te ontbinden, omdat het niet mogelijk was dat Hij daardoor vastgehouden zou worden. Want David zegt over Hem:

Ik zag de Heere altijd voor mij, want Hij is aan mijn rechterhand, opdat ik niet zou wankelen. Daarom is mijn hart verblijd en mijn tong verheugt zich; ja, ook zal mijn vlees rusten in hoop, want U zult mijn ziel in het graf niet verlaten en Uw Heilige niet overgeven om ontbinding te zien. U hebt mij de wegen ten leven bekendgemaakt. U zult mij vervullen met vreugde door Uw aangezicht.” (Handelingen 2:24–38)

Petrus citeert hier Psalm 16 en zegt vervolgens:

"Mannenbroeders, het is mij toegestaan over de aartsvader David vrijuit tegen u te zeggen dat hij én gestorven én begraven is, en dat zijn graf tot op deze dag bij ons is. Aangezien hij een profeet was en wist dat God hem met een eed gezworen had dat Hij uit de vrucht van zijn lichaam, voor zover het zijn vlees betrof, de Christus zou doen opstaan om Hem op zijn troon te zetten, daarom voorzag hij dit en zei hij over de opstanding van Christus dat Zijn ziel niet is verlaten in het graf en dat Zijn vlees geen ontbinding heeft gezien." (Handelingen 2:25-31)

Er zijn meer redenen in deze psalm om verder te kijken dan David om de betekenis echt te begrijpen.

In vers 8 zegt David dat hij niet zal wankelen, omdat de HEERE aan zijn rechterhand is. De rechterhand is in de Bijbel de plaats van eer en bescherming.

Maar opvallend genoeg zegt David in vers 11 dat hijzelf de vreugde ontvangt uit Gods rechterhand. Daar lijkt David dus zelf de plaats van eer te krijgen.

Veel kerkvaders zagen hierin een aanwijzing dat David hier, geleid door de Heilige Geest, eigenlijk spreekt over zijn grote Nakomeling: Jezus Christus, de ware Koning.

Over wie gaat deze psalm dan? Over David of over Jezus Christus?

Het antwoord is: over beiden. David spreekt vanuit zijn eigen ervaring, maar zijn woorden wijzen tegelijk vooruit naar Christus. Juist omdat deze psalm uiteindelijk over Jezus gaat, heeft hij ook betekenis voor ons. Want als christenen behoren wij toe aan Christus.

Op de Pinksterdag citeert Petrus Psalm 16 en legt hij uit wat deze woorden werkelijk betekenen. Hij zegt: “Hij dan, Die door de rechterhand van God verhoogd is en de belofte van de Heilige Geest van de Vader ontvangen heeft, heeft dit uitgestort...” (Handelingen 2:33).

Niet David is opgevaren naar de hemel om aan Gods rechterhand te zitten, zegt Petrus, maar Jezus Christus.

Vanuit Gods rechterhand ontvangen wij daarom vreugde. Omdat God Jezus heeft opgewekt en verhoogd, heeft Hij ons Zijn Geest gegeven als onze metgezel.

Daarom mogen ook wij delen in de eeuwige vreugde aan Gods rechterhand. Daarom mogen wij met vertrouwen zeggen dat het graf niet ons eindpunt is. We zijn veilig bij God.

Ons hart kan vandaag al blij zijn, ongeacht onze omstandigheden.
De dood heeft niet het laatste woord.

2. De aanwezigheid van God

Ware vreugde is verbonden met de aanwezigheid van God.

“Overvloed van blijdschap is bij Uw aangezicht,” zegt David. De eeuwige vreugden waarover hij spreekt zijn verbonden met de aanwezigheid van God.

Alle goede dingen waar wij naar verlangen, hebben te maken met God zelf. En alle echte vreugde in het leven vandaag heeft te maken met God.

Denk niet dat de aanwezigheid van God alleen iets is voor de eeuwigheid of voor later, of dat we alleen in de hemel in God kunnen verheugen.

Er zijn veel dingen in het leven waarover we ons kunnen verheugen. En veel echte vreugde in het leven bestaat omdat God ons dit leven geeft om ervan te genieten.

De natuur.
Mensen.
Muziek.
Goed eten.

Vul het maar in.

God is degene die ons het leven geeft als een prachtig geschenk.

Maar de vreugden van het leven zijn pas echt vreugdevol wanneer wij door geloof beseffen dat ze allemaal door God gegeven zijn en verbonden zijn met de eeuwigheid.

De aanwezigheid van God maakt alle vreugden die Hij voor mensen heeft geschapen nog veel groter.

Ik denk dat al die kleine vreugden in het leven – zelfs wanneer veel dingen in het leven moeilijk zijn – ons leven pas werkelijk vreugdevol maken wanneer we ze zien in het licht van God.

De schrijver van de psalm kijkt niet alleen vooruit naar de eeuwigheid voor zijn voldoening; hij is ook diep blij met zijn huidige situatie – vandaag. Zelfs terwijl hij verwikkeld was in een burgeroorlog en zijn leven in gevaar was.

“De HEER is mijn enige deel en mijn beker;
U houdt mijn lot in handen.
De meetsnoeren zijn voor mij in lieflijke plaatsen gevallen,
ja, een prachtig erfelijk bezit heb ik gekregen.” (Psalm 16:5–6)

David dankt God voor zijn erfdeel in het land Israël.

Maar eigenlijk geniet David alleen echt van wat hij heeft omdat hij ook belijdt:

“Heer, buiten U heb ik niets goeds.” (Psalm 16:2)

Niet het land, niet zijn paleis, niet zijn geld, niet zijn veiligheid – dat was uiteindelijk niet waar David naar verlangde. Dat alles was mooi, maar kon verloren gaan. Zoals we allemaal weten hoe makkelijk we ons bezit, onze vrienden, onze baan kunnen kwijtraken.

David's grootste vreugde lag in God Zelf.

Augustinus zei in een van zijn preken over Psalm 16:

“O Heer, waarom zou U mij een andere erfenis geven? Wat U ook geeft, het is weinig waard. Wees U zelf mijn erfenis; ik heb U lief. Met heel mijn ziel heb ik U lief, met heel mijn verstand heb ik U lief. Wat betekenen andere dingen die U mij geeft, als ik U Zelf niet heb?”

Op een dag zullen wij deze vreugde in God volledig ervaren wanneer wij met Hem verenigd zijn. Maar vandaag kunnen we al een voorproef van deze liefde, vrede en vreugde hebben – ook wanneer de stormen van het leven om ons heen woeden.

3. Het pad naar het leven

Hoe kunnen wij nu al bij God zijn en deze voorproef van eeuwige vreugde ervaren?

David zegt dat God hem het pad naar het leven heeft bekendgemaakt – het pad van God.

Ten eerste begint hij met schuilen bij God, hij heeft zijn toevlucht bij de HERE gezocht, omdat niets op aarde zo goed is als Gods goedheid.

Teresa van Ávila zei in een van haar gedichten:

“Wie God heeft, mist niets.
God alleen is genoeg.”

Onze voldoening kan alleen komen van de Gever, niet van Zijn gaven. Als je God achter al deze gaven ziet, geniet je er werkelijk van, als zijn geschenk aan jou.

Om het eenvoudig te zeggen: muziek van Bach klinkt nog mooier als je de God kent die Bach inspireerde.

Ten tweede geniet David ook van de mensen die hetzelfde verlangen naar God hebben.

Verlangen naar God schept gemeenschap met anderen die hetzelfde verlangen hebben.

“Wat de heiligen betreft die in het land zijn,
zij zijn de edelen in wie ik al mijn vreugde vind.”
(Psalm 16:3)

Het is in deze gemeenschap van gelovigen dat we een voorproef ervaren van de eeuwige vreugden die God ons wil geven. Onze christelijke gemeenschap is Gods schepping; zij weerspiegelt de gemeenschap die in God zelf bestaat tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Het derde geheim van David lezen we in Psalm 16:7–8:

“Ik loof de HEERE die mij raad heeft gegeven;
zelfs ’s nachts onderwijst mijn hart mij.
Ik stel mij de HEERE voortdurend voor ogen.”

David verlangt naar God, zijn gemeenschap is met het volk van God, en in die context luistert hij naar God om Hem te gehoorzamen.

David beschrijft hier een levensstijl. Zelfs in donkere momenten, midden in angst en strijd, kan God tot hem spreken, omdat hij de Heere altijd voor ogen houdt.

Hij zoekt God.

Hij denkt aan God.

Hij zorgt ervoor dat hij Hem niet vergeet.

En hij zoekt Hem om te weten hoe hij moet leven.

En dar doet hij niet op eigen houtje, maar in de gemeenschap met de andere gelovigen.

Is dit moeilijk? Ja, dat is het. De Heere altijd voor ogen houden vraagt een bewuste keuze. Het vraagt ons hele hart, ons hele verstand en al onze kracht.

Maar is dat niet precies hoe Jezus ons heeft geleerd om God lief te hebben? Met heel ons leven en met een onverdeeld hart.

Charles Spurgeon, de beroemde baptistenprediker uit de 19e eeuw, verbindt deze psalm met het avondmaal. Hij schreef:

“Wij erven, doordat wij mede-erfgenamen met Jezus zijn, alle rijkdommen van het genadeverbond; en het deel dat ons toekomt zet op onze tafel het brood van de hemel en de nieuwe wijn van het

koninkrijk. Wie zou met zo'n voedsel niet tevreden zijn? Onze kleine beker van verdriet kunnen we rustig leegdrinken, omdat de diepe beker van liefde ernaast staat en nooit leeg zal raken."

Daarin zit ook de gemeenschap met elkaar. In tijden van nood zoeken we God en we houden elkaar vast. Juist bij het avondmaal ervaren we deze band met God en met elkaar.

Conclusie

Heb daarom alleen God lief en verlang naar Hem.

Geniet van de gemeenschap van zijn volk.

Stel Hem elke dag voor ogen om Hem te volgen.

En terwijl wij nu het Heilig Avondmaal vieren, mag Gods beker van liefde uw de beker van het leven, uw beker vol stress en zorgen – draaglijk maken en vullen met vreugde.

God zelf is met u om uw dorst te lessen.

+ In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.